

อย่างไรก็ดี แม้จะเป็นความผิดอย่างเดียวกันก็อาจแตกต่างกัน ในลักษณะพฤติการณ์ หรือเหตุผลซึ่งอาจใช้ดุลพินิจวางโทษหนักเบาแตกต่างกันตามควรแก่กรณีได้ โดยนำเหตุบางประการมาประกอบการพิจารณา เช่น

- **ลักษณะของการกระทำผิด** ความผิดอย่างเดียวกัน บางกรณีพฤติการณ์หรือลักษณะแห่งการกระทำผิดเป็นการกระทำ ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จะต้องวางโทษหนักอาจจนถึงไล่ออกจากราชการ แต่บางกรณีพฤติการณ์หรือลักษณะการกระทำผิดไม่ถึงขั้นเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งอาจพิจารณาวางโทษสถานเบา ลดหลั่นกันตามสมควรแก่กรณี

- **ผลแห่งการกระทำผิด** ความผิดอย่างเดียวกัน อาจต้องวางโทษต่างกัน เพราะผลแห่งการกระทำผิดทำให้เกิดความเสียหายมากน้อยต่างกัน

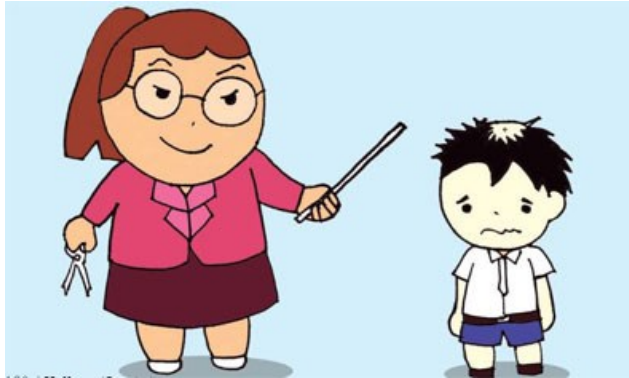
- **คุณความดี** ในความผิดอย่างเดียวกัน ผู้มีประวัติการทำงานดี ไม่เคยกระทำผิดมาก่อน อาจได้รับโทษน้อยกว่าผู้ที่เคยทำผิดมาก่อนแล้ว ผู้ทำผิดในเรื่องเดียวกัน ความที่พยายามแก้ไขบรรเทาผลร้ายอาจได้รับโทษน้อยกว่าผู้ไม่ได้พยายามทำเช่นนั้น เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่บกพร่องควบคุมผู้ต้องหาไม่ได้เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหลบหนี ในรายที่พยายามติดตามจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีคืนมาได้ ควรจะได้รับโทษน้อยกว่าคนที่ไม่พยายามทำเช่นนั้น

- **การรู้หรือไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด** ถ้าทำไปทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผิด ย่อมมีโทษหนักกว่าทำไปเพราะไม่รู้ว่ามีผิด

- **การให้โอกาสแก้ไขความประพฤติ** ถ้าเป็นความผิดเล็กน้อย ไม่ร้ายแรง อาจให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดที่จะแก้ไขความประพฤติอีกครั้ง โดยวางโทษสถานเบา หรืองดโทษโดยถือว่ากล่าวตักเตือนหรือทำทัณฑ์บน แล้วแต่กรณี

- **เหตุเบื้องหลังการกระทำผิด** การกระทำผิดเพราะความจำเป็นบังคับหรือเพราะถูกยั่วโห่ อาจได้รับโทษน้อยกว่าทำผิดโดยสันดานชั่วร้าย บางทีการกระทำผิดอาจเกิดขึ้นเพราะโรคจิตซึ่งต้องให้การรักษามากกว่าการลงโทษ

- **สภาพของผู้กระทำผิด** ในความผิดอย่างเดียวกัน อาจกำหนดโทษต่างกันตามสภาพของผู้กระทำผิด ซึ่งอาจต้องพิจารณาโดยคำนึงถึง เพศ อายุตัว อายุราชการ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และสภาพทางส่วนตัวด้านอื่น ๆ ของผู้กระทำผิด

**เอกสารเผยแพร่ในองค์กร
เทศบาลนครแม่สอด
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**

**แนวทางการลงโทษทาง
วินัยของข้าราชการ**

ถ้าท่านอยากเป็นข้าราชการกองทัพเรือต่อไปทั้งละวินัย การกระทำผิดวินัยทหาร ๕ ข้อ

- คือ ขัดขืน หลีกเลียง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน
- เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือ เสนอต่อหน้าที่ราชการ
- ไม่รักษามารยาท หรือประพฤติไม่เหมาะสมตามแบบธรรมเนียมของทหาร
- กล่าวคำหึง
- ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะทหาร
- เสกเครื่องของของเมฆานยศยศ
- ไม่รักษาระเบียบการเคารพระหว่างผู้ใหญ่ ผู้เยาว์
- ใช้ริยาจากไม่สมควร หรือประพฤติไม่สมควร
- ไม่ตักเตือน สั่งสอน หรือลงโทษผู้ที่บังคับบัญชาที่กระทำผิดตามโทษทัณฑ์

นาวีกาศาสตร์ ปีที่ ๑๕ เล่มที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ๐๓

แนวทางการลงโทษทางวินัย

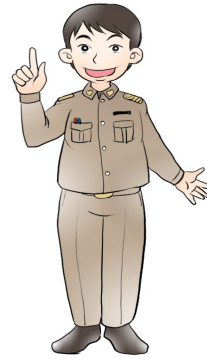
การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ คือ การพิจารณา วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยในกรณีใด ตาม มาตราใด และควรลงโทษในสถานใด หรือไม่ ทั้งนี้เป็น กระบวนการที่จะต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา โดยเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนดไว้ การพิจารณาความผิด และกำหนดโทษพึงกระทำ เมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงของเรื่อง ที่กล่าวหาโดยกระจ่างชัดพอที่จะพิจารณาความผิดและกำหนด โทษได้แล้ว ทั้งนี้หากเป็นความผิดวินัย ซึ่งมีใช้กรณีความผิดที่ ปรากฏชัดแจ้ง จะต้องได้ข้อเท็จจริงจากการสืบสวนหรือ สอบสวน หากเป็นความผิดวินัยในกรณีความผิดที่ปรากฏชัด แจ้ง อาจได้ข้อเท็จจริงจากคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุด การ สืบสวน การรายงาน หรือการรวบรวมข้อมูลแล้วแต่กรณี

หลักการพิจารณาความผิด

ในการพิจารณาความผิด มีหลักที่ควรคำนึงถึงอยู่ 2 หลัก คือ

(1) **หลักนิติธรรม** ได้แก่การพิจารณาตามตัวบท กฎหมาย กล่าวคือ การที่จะถือว่าการกระทำอย่างใดเป็น ความผิดทางวินัยฐานใดนั้น ต้องมีบทกฎหมายบัญญัติว่าการ กระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางวินัย ถ้าไม่มีบทกฎหมายว่าการ กระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางวินัย ก็ไม่ถือเป็นการกระทำผิด วินัย ทั้งนี้ การที่จะถือว่าการกระทำอย่างไรเป็นความผิดทาง วินัยฐานใดนั้น ต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบของความผิด ฐานนั้นทุกประการ ถ้ากรณีใดไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐาน ใดก็ไม่เป็นความผิดฐานนั้น ถ้าข้อเท็จจริงบ่งชี้เข้าองค์ประกอบ ความผิดตามมาตราใด ก็ปรับบทเป็นความผิดไปตามมาตรานั้น และลงโทษไปตามความผิดนั้น

(2) **หลักมนุษยธรรม** ได้แก่ การพิจารณาบททวนให้รอบคอบโดย คำนึงถึงความเป็นจริงและความถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็น เช่น ตามตัวอย่างดังกล่าวใน (1) ถ้าพิจารณาโดยใช้หลักมนุษยธรรม ก่อนที่จะปรับบทความผิด และกำหนดโทษจะต้องคำนึงถึงความเป็นจริงตามเหตุผลที่ควรจะเป็นในสภาพการณ์เช่นนั้นว่าเป็นการทุจริต ต่อหน้าที่ราชการหรือไม่ด้วย ซึ่งการพิจารณาโดยคำนึงถึงความเป็นจริงตามเหตุผลที่ควรจะเป็นนั้น ต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ แวดล้อมประกอบ เช่น ดูฐานะของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นอย่างไร ถ้า ฐานะยากจนมาก เงินขาดมือเสมอ ชักหน้าไม่ถึงหลังเป็นประจำอย่างนี้ แม้งเงิน 10 บาท 20 บาท ก็อาจฟังว่าเอาไปหมกใช้ส่วนตัวก่อนได้ แต่ถ้า ฐานะร่ำรวย ฐานะดี มีเงินติดตัวอยู่เป็นจำนวนพันเสมอ อย่างนี้การที่ เงินหลวง 20-30 บาท เข้าไปปนอยู่ในกระเป๋าก็แม้จะใช้ปนกันไปกับ เงินส่วนตัวก็คงจะไม่ได้ประโยชน์แก่ตนเองอย่างไร ก็ไม่น่าจะปรับบท เป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เพราะขาดองค์ประกอบในข้อที่ว่า “เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่ มิควรได้” และอาจต้องดูระยะเวลาที่เงิน อยู่กับตัวด้วยว่านานเพียงใด ถ้าระยะเวลา นานเป็นเดือน ๆ ก็อาจได้ประโยชน์ ส่วนตัวในการที่มีเงินนั้นอยู่ในมือ พอที่จะฟังว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ ราชการได้ แต่ถ้าเงินอยู่ในมือเพียง 2-3 วัน แล้วนำมาส่งเอง โดยไม่มีเหตุบังคับ ให้ต้องส่ง แม้งเงินจะมาก ก็น่าจะไม่ได้ ประโยชน์อะไรในการที่มีเงินนั้นอยู่ในมือ จึงขาดองค์ประกอบที่จะฟังว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ความผิดที่ จะปรับบทคงจะเข้ากรณีเพียงไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ดังนี้ เป็นการพิจารณาโดยอาศัยหลัก นิติธรรม และหลักมนุษยธรรม ประกอบกัน ซึ่งจะถูกต้องตามความเป็นจริง และเหมาะสมกว่าการ พิจารณาโดยอาศัยหลัก นิติธรรมแต่เพียงอย่างเดียว

หลักการพิจารณากำหนดโทษ

(1) **หลักนิติธรรม** คือ คำนึงถึงระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

(ก) ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจะต้องโทษสถานไล่ออกหรือปลด ออก ตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อนจะ ลดหย่อนก็ได้ แต่ลดลงต่ำกว่าปลดออกไม่ได้

(ข) ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง จะต้องลงโทษภาคทัณฑ์หรือตัด เงินเดือน

(ค) ความผิดวินัยเล็กน้อย อาจวางโทษสถานภาคทัณฑ์ แต่ถ้าเป็น ความผิดครั้งแรก และผู้บังคับบัญชาเห็นว่ามิเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ ไว้ก่อนก็ได้

(2) **หลักมนุษยธรรม** คือ การพิจารณาบททวนให้รอบคอบโดย คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็นภายใน ขอบเขตระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด เช่นในกรณีนี้ที่กฎหมาย กำหนดว่าความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจะต้องลงโทษไล่ออก หรือ ปลดออก ดังนั้นกรณีไหนควรกำหนดโทษเป็นไล่ออก กรณีไหนควร กำหนดโทษเป็นปลดออก ควรใช้หลักมนุษยธรรมเข้าประกอบการ พิจารณาด้วย และทำนองเดียวกันในกรณีความผิดไม่ร้ายแรง กรณีไหนจะควรลงทัณฑ์ กักยาม กักขัง หรือภาคทัณฑ์ และกรณี ไหนจะควรลดหย่อนโทษ หรืองดโทษ ก็ควรใช้หลักมนุษยธรรมเข้า ประกอบการพิจารณาด้วย

(3) **หลักความเป็นธรรม** คือ การวางโทษจะต้องให้ได้รับระดับเสมอ หน้ากัน ใครทำผิดก็จะต้องถูกลงโทษ ไม่มียกเว้น ไม่เลือกที่รักมัก ที่ชัง การกระทำผิดอย่างเดียวกันในลักษณะ และพฤติการณ์ คล้ายคลึงกัน ควรจะวางโทษเท่ากัน